

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Deáka a sudkýň JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Viery Petríkovej, v právnej veci žalobcov **1/ M. C.**, bývajúceho v B. a **2/ J. C.**, bývajúceho vo V., zastúpených JUDr. J. K., advokátom v M., proti žalovaným **1/ M.**, so sídlom v B., IČO: X a **2/ S.**, so sídlom v P., IČO: X, o ochranu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 18C 3/2008, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. februára 2010 sp. zn. 2Co 315/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcov 1/ a 2/ **z a m i e t a .**

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce (súd prvého stupňa) rozsudkom zo 6. mája 2009 č. k. 18C 3/2008-110 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zdržať sa a upustiť od výkonu záložného práva na nehnuteľnostiach v spoluvlastníctve žalobcov 1/ a 2/ vedených na LV č. X, kat. úz. B., vzniknutého na základe záložnej zmluvy č. 78-785131-7 z 2. septembra 1992, registrovanej Štátnym notárstvom v Michalovciach 3. septembra 1992 pod č. R III 1163/92, a to vo forme dobrovoľnej dražby v zmysle zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách.

Zároveň uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ trovy konania 755,85 € na účet zástupcu žalobcov do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku dospel k záveru, že žalobe je treba vyhovieť, pretože po vznesení námietky premlčania záložnými dlžníkmi ustálil, že výkon záložného práva záložného veriteľa – žalovaného 1/ je premlčaný, toto záložné právo nemožno vykonať. Uviedol, že výkon záložného práva záložného veriteľa sa premlčuje ako každé iné právo a v danom prípade premlčacia doba štyri roky podľa § 397 Obchodného zákonníka záložnému veriteľovi začala plynúť márnym uplynutím doby splatnosti zabezpečenej pohľadávky, t. j. od 17. marca 1996 a skončila 17. marca 2000. V tejto spojitosti poukázal na konanie vedené na súde prvého stupňa pod sp. zn. 11C 1436/99, z ktorého mal za preukázané, že záložný veriteľ v premlčacej dobe do 17. marca 2000 neuplatnil svoje právo zo záložnej zmluvy postupom podľa ustanovenia § 299 ods. 2 Obchodného zákonníka s tým, že v citovanom konaní sa domáhal zaplata pohľadávky a nie výkonu záložného práva vo vzťahu k záložným dlžníkom. Podľa súdu prvého stupňa ustanovenie § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka v danom prípade vôbec nemožno použiť a premlčanie výkonu záložného práva treba posudzovať výslovne iba podľa ustanovení Obchodného zákonníka upravujúcich premlčanie. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach (odvolací súd) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 18. februára 2010 sp. zn. 2Co 315/2009 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol, a žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanému 1/ trovy konania 99,50 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal. Podľa odvolacieho súdu zo strany súdu prvého stupňa vec bola nesprávne právne posúdená, pretože bolo potrebné v danom prípade aplikovať § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd vychádzajúc z toho, že – ako to už konštatoval aj v rozhodnutí sp. zn. 1 Co 287/2008 /č. 1. 65/ – z rozsudku z 25. júna 1997 sp. zn. 14 Cb 165/1996, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. októbra 1997, vyplýva, že žalovaná M. C. bola zaviazaná zaplatiť žalobcovi P., sumu 614.634,70 Sk s prísl. ako dlh z úverovej zmluvy, pričom pohľadávka z tejto úverovej zmluvy bola zabezpečená zmluvou o zriadení predmetného záložného práva k nehnuteľnostiam, a že na základe tohto právoplatného rozsudku bol podaný 9. februára 1999 návrh na vykonanie exekúcie u súdneho exekútora JUDr. B. J. a konanie sa vedie pod sp. zn. Ex 95/1999, uzavrel, že zabezpečená pohľadávka nie je premlčaná. Záložné právo nie je v tomto prípade premlčané preto, že nie je premlčaná zabezpečená pohľadávka (§ 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd

nezistil ani žiadne ďalšie skutočnosti, pre ktoré by nebolo možné s predmetom dražby nakladať a vo vzťahu ku konaniu vedenému na súde prvého stupňa pod sp. zn. 11C 1436/99 poukázal na to, že v priebehu tohto konania došlo k zmene žaloby a právny predchodca žalovaného 1/ ako žalobca v uvedenom konaní žiadal uložiť terajším žalobcom 1/ a 2/ (v tom čase v postavení žalovaných) povinnosť peňažného plnenia. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 2 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ dovolanie, v ktorom žiadali napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolatelia namietali, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Odvolaciemu súdu v tomto smere vytýkali, že nezohľadnil, že záložný veriteľ v premlčacej dobe do 17. marca 2000 neuplatnil svoje právo zo záložnej zmluvy postupom podľa ustanovenia § 299 ods. 2 Obchodného zákonníka, keď podľa ich názoru pri posúdení premlčania práva záložného veriteľa, je potrebné vychádzať iba z Obchodného zákonníka. Uviedli, že neboli účastníkmi exekučného konania pred súdnym exekútorom JUDr. B. J. vedeného pod. sp. zn. Ex 95/99, že rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. októbra 2003, sp. zn. 14Co 218/2004 (prijatý vo veci vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11C 1436/99) je rozhodnutím, aké má na mysli § 135 ods. 2 O. s. p., a že v zmysle intertemporálneho ustanovenia § 879e ods. 1 Občianskeho zákonníka nemožno aplikovať § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka /„Ak pohľadávka zabezpečená záložným právom nie je riadne a včas splnená, môže sa záložný veriteľ uspokojiť alebo domáhať sa uspokojenia zo zálohu aj vtedy, keď zabezpečovaná pohľadávka je premlčaná.“/.

Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov navrhol dovolanie zamietnuť, keďže rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny.

Žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalobcov nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vady uvedené v § 237 O.s.p. (nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, neexistenciu návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom) dovolatelia nenamietali a ich existencia v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť rozhodnutia, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani takáto vada však dovolacím súdom v konaní zistená nebola.

Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobcovia uplatňujú dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t. j. namietajú nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolatelia videli nesprávne právne posúdenie predovšetkým v tom, že odvolací súd neakceptoval ich názor, že pri posudzovaní premlčania práva záložného veriteľa, je potrebné vychádzať iba z Obchodného zákonníka; žalobcovia, teda zjavne nesúhlasili s aplikovaním ustanovenia § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka odvolacím súdom.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 100 ods. 2 prvej vety Občianskeho zákonníka premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

Podľa § 100 ods. 2 tretej vety Občianskeho zákonníka záložné práva sa nepremľujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

Záložné právo je právom, ktoré premlčaniu podlieha; z tohto správneho názoru vychádzali oba nižšie súdy. Nejde tu totiž o majetkové právo, ktoré by bolo z možnosti premlčania vylúčené. Nižšie súdy sa však líšili v tom, či k premlčaniu záložného práva v danom prípade došlo alebo nedošlo: súd prvého stupňa na rozdiel od odvolacieho súdu bol názoru, že ustanovenie § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka vôbec nemožno použiť a premlčanie výkonu záložného práva treba posudzovať výslovne iba podľa ustanovení Obchodného zákonníka upravujúcich premlčanie.

Z ustanovenia § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že sa premlčuje aj záložné právo. Záložné právo sa *však nepremľuje skôr než zabezpečená pohľadávka*. Z ustanovenia § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa možno zo zálohu uspokojiť aj vtedy, keď je zabezpečená pohľadávka premlčaná, vyplýva, že záložné právo sa môže premlčať neskôr *než zabezpečená pohľadávka*. V riešenom prípade nešlo však o aplikáciu § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka, ale o aplikáciu § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t.j. námietka v dovolaní, že v zmysle intertemporálneho ustanovenia § 879e ods. 1 Občianskeho zákonníka nemožno aplikovať § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka, je už iba z tohto dôvodu bez právneho významu. Hodno iba poznamenať, že znenie /obsah/ § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka v podstatnej časti – ohľadom možnosti uspokojiť sa zo zálohu aj vtedy, keď je zabezpečená pohľadávka premlčaná – zodpovedá textu § 151f ods. 1

Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 2002 a ustanovenia § 879e ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvilo nepravú spätnú účinnosť zákona č. 526/2002 Z. z.

Z argumentácie odvolacieho súdu vyplýva jeho názor, že premlčanie predmetného záložného práva sa má riadiť Občianskym zákonníkom (§ 100 ods. 2) aj v prípade, ak ním bola zabezpečená pohľadávka spravujúca sa Obchodným zákonníkom (v danom prípade pohľadávka z úverovej zmluvy). Tento názor je správny. Že záložné právo sa aj v takomto prípade *previazanosti na zmluvu o úvere* spravuje Občianskym zákonníkom (§ 100 ods. 2) a nepremlčí skôr než zabezpečená pohľadávka, nebolo judikované iba v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky, na ktoré v priebehu konania poukázal žalovaný 1/, ale aj v celom rade ďalších rozhodnutí (porovnaj napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky - rozsudok z 18. januára 2006, sp. zn. 21 Cdo 2048/2004; uznesenie z 15. novembra 2007, sp. zn. 21 Cdo 3157/2006, ktoré preskúmal Ústavný súd Českej republiky a rozhodol uznesením z 23. októbra 2008 sp. zn. I.ÚS 269/08; rozsudok z 15. februára 2008, sp. zn. 21 Cdo 888/2007). Pokiaľ nie je premlčaná pohľadávka, ktorá je zabezpečená záložným právom, nemôže sa premlčať ani samotné záložné právo – ide tu o prejav akcesority záložného práva. Rovnaký názor sa zastáva aj v teórii (porovnaj Imrich Fekete, Občiansky zákonník 1. Veľký komentár, Bratislava: Eurokódex 2011, str. 494; Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák a kolektív, Občiansky zákoník I. Komentár, C. H. Beck, Praha 2009, 2. vydanie, str. 591). Žiada sa na tomto mieste zároveň upozorniť, že rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. mája 2000, sp. zn. 4 Obo 115/99, na ktorý v dôvodoch svojho rozsudku poukázal súd prvého stupňa, nemá na riešenú vec dosah. V citovanom rozhodnutí sa riešilo *ručenie*, ktorým sa zabezpečoval záväzok zo zmluvy o úvere, a právna veta ohľadom spravovania vzťahov, ktoré vznikajú pri takomto zabezpečení, ustanoveniami Obchodného zákonníka (§ 261 ods. 4, § 263), sa vzťahovala na *ručenie*. Tento záver je celkom zrejmý zo štruktúry publikovaného rozhodnutia (porovnaj znenie poslednej právnej vety) a napokon aj z argumentácie odôvodnenia, kde sa upozorňuje, že „ručenie v obchodných záväzkových vzťahoch je v Obchodnom zákonníku upravené komplexne a na vzťahy z neho sa preto nepoužijú ustanovenia Občianskeho zákonníka o ručení“. Je teda dostatočne jasné, že v citovanom rozhodnutí sa riešil celkom iný inštitút zabezpečujúci splnenie záväzku – pohľadávky (*ručenie*), než o aký išlo v tejto právnej veci: tu bolo zriadené záložné právo – založená nehnuteľnosť zmluvou a v tejto zmluve sa dohodlo, že uspokojenie záložného

veriteľa pri výkone záložného práva sa riadi ustanovením § 299 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Záložné právo je *vecným právom* k cudzej veci (zálohu), ktoré slúži na zabezpečenie (zabezpečovacia funkcia) a uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa prostredníctvom výkonu záložného práva (uhradzovacia funkcia). Žalobcovia 1/ a 2/ nespochybnili, že pohľadávka z úveru zabezpečená záložným právom nie je premlčaná, nesúhlasili však s tým, že záložné právo sa v danom prípade nepremlčuje skôr než zabezpečená pohľadávka, teda – ako už bolo spomenuté – namietali, že sa nemá aplikovať ustanovenie § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V dovolaní uvádzaná skutočnosť, že neboli účastníkmi exekučného konania pred súdnym exekútorom JUDr. B. J. vedeného pod. sp. zn. Ex 95/99, zodpovedá tomu, že žalobcovia 1/ a 2/ nemali síce postavenie dlžníka (osobného –zo zmluvy o úvere), nič to ale nemení na ich postavení záložných dlžníkov; záložca a obligačný dlžník predsa môžu byť rozdielne osoby, čo bol aj daný prípad.

K nepremlčaniu pohľadávky zabezpečenej záložným právom treba uviesť, že keďže išlo o pohľadávku zo zmluvy o úvere, platí tu úprava Obchodného zákonníka stanovujúca absolútne obmedzenie premlčacej doby v obchodnoprávných vzťahoch.

Podľa § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka bez ohľadu na iné ustanovenia tohto zákona sa skončí premlčacia doba najneskôr po uplynutí 10 rokov od dňa, keď začala po prvý raz plynúť. Námietku premlčania však nemožno uplatniť v súdnom alebo rozhodcovskom konaní, ktoré sa začalo pred uplynutím tejto lehoty.

Podľa § 408 ods. 2 Obchodného zákonníka ak bolo právo právoplatne priznané v súdnom alebo rozhodcovskom konaní neskôr ako tri mesiace pred uplynutím premlčacej doby alebo po jej uplynutí, možno rozhodnutie súdne vykonať, ak sa konanie o jeho výkone začalo do troch mesiacov odo dňa keď sa mohlo začať.

V záujme právnej istoty účastníkov obchodných vzťahov ustanovenie § 408 Obchodného zákonníka upravuje všeobecné obmedzenie premlčacej doby zakotvením tzv. absolútnej premlčacej doby, ktorá časovo limituje, dokedy najneskôr sa právo plynúce z obchodného záväzkového vzťahu nepremlčí.

Citované ustanovenie § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka určuje maximálnu dĺžku premlčacej doby na desať rokov, pričom začiatok tejto doby sa počíta odo dňa, keď premlčacia doba začala plynúť po prvý raz. Na priebeh (plynutie) tejto premlčacej doby nemá vplyv jej spočívanie a túto dobu nemôžu účastníci obchodného vzťahu meniť ani ju vylúčiť, predĺžiť ju nemôžu ani iné ustanovenia tohto zákona.

Citované ustanovenie § 408 ods. 2 Obchodného zákonníka upravuje premlčanie vo vzťahu k výkonu rozhodnutiu [k exekúcii v zmysle § 233 zák. č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov] a to tak, že ak bolo právo právoplatne priznané v súdnom alebo rozhodcovskom konaní neskôr ako tri mesiace pred uplynutím desaťročnej premlčacej doby podľa § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka alebo po jej uplynutí, možno rozhodnutie súdne vykonať, ak sa konanie o jeho výkone (exekúcia v zmysle § 233 Exekučného poriadku) začalo do troch mesiacov odo dňa, keď sa mohlo začať. Z tohto ustanovenia výkladom a contrario treba vyvodiť, že ak bolo právo právoplatne priznané v súdnom alebo rozhodcovskom konaní skôr ako tri mesiace pred uplynutím desaťročnej premlčacej doby podľa § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka, rozhodnutie možno súdne vykonať, ak sa konanie o jeho výkone (v zmysle § 233 EP exekúcii) začalo pred skončením (uplynutím) premlčacej doby podľa § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka.

Ustanovenie § 408 Obchodného zákonníka ráta teda s dvomi možnosťami. V prípade prvej (ak bolo právo právoplatne priznané v priebehu desaťročnej premlčacej doby uvedenej v § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka a zároveň skôr než v posledných troch mesiacoch pred uplynutím tejto doby) výkon rozhodnutia (exekučné konanie) musí byť začatý do uplynutia desaťročnej doby počítanej odo dňa, keď začala táto doba plynúť po prvý raz, inak nastane premlčanie rozhodnutím priznaného práva. V prípade druhej možnosti ide o situáciu, keď právo bolo právoplatne priznané v súdnom alebo rozhodcovskom konaní neskôr ako tri mesiace pred uplynutím premlčacej doby uvedenej v § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka alebo po jej uplynutí; vtedy musí oprávnený podať návrh na exekúciu najneskôr v lehote troch mesiacov odo dňa, keď sa mohla exekúcia začať, čomu treba rozumieť tak, že najneskôr do troch mesiacov od vykonateľnosti vydaného exekučného titulu, *inak sa jeho právo priznané rozhodnutím premlčí* [porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júla 2008 sp. zn. 1 M Cdo 5/2008 a tiež uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo 17. mája 2005, sp. zn. 20 Cdo 2911/2004 (uverejnené pod poradovým číslom 59/2006 v Zbierke

súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky), podľa ktorého: „Právo plynoucí z obchodního závazkového vztahu pravomocně přiznané v soudním nebo rozhodčím řízení v posledních třech měsících plynutí desetileté doby uvedené v § 408 odst. 1 obch. zák. nebo až po jejím uplynutí, se nepromlčí, podá-li oprávněný návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce ve lhůtě tří měsíců od vykonatelnosti rozhodnutí.“].

Za stavu, ktorý vyplýva z rozhodnutí nižších súdov a ktorý žalobcovia nespochybnili, teda že vzhľadom na splatnosť zabezpečenej pohľadávky začala plynúť premlčacia doba od 17. marca 1996, že rozsudkom súdu prvého stupňa z 25. júna 1997 sp. zn. 14 Cb 165/1996, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. októbra 1997, bola žalovanej osobnej dlžníčke M. C. uložená povinnosť zaplatiť vtedajšiemu žalobcovi P. (právnemu predchodcovi terajšieho žalobcu 1/) sumu 614.634,70 Sk s prísl. ako dlh z úverovej zmluvy (pohľadávka bola uplatnená v štvorročnej všeobecnej premlčacej dobe podľa § 397 Obchodného zákonníka) a že na základe tohto právoplatného rozsudku bol podaný 9. februára 1999 návrh na vykonanie exekúcie u súdneho exekútora JUDr. B. J. vedenej pod sp. zn. Ex 95/1999, ide o prvú z dvoch uvedených možností, t.j. právo bolo právoplatne priznané v priebehu desaťročnej premlčacej doby uvedenej v § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka a zároveň skôr než v posledných troch mesiacoch pred uplynutím tejto doby a výkon rozhodnutia (exekučné konanie) bol začatý do uplynutia desaťročnej doby počítanej odo dňa, kedy začala táto doba plynúť po prvý raz; preto *nenastalo* premlčanie rozhodnutím priznaného práva (zabezpečenej pohľadávky). Správny je teda konečný záver odvolacieho súdu, podľa ktorého *tým, že zabezpečená pohľadávka nie je premlčaná, nie je premlčané ani predmetné záložne právo* (§ 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Podľa dovolateľov rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. októbra 2003, sp. zn. 14Co 218/2004 (prijatý vo veci vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11C 1436/99) je rozhodnutím, aké má na mysli § 135 ods. 2 O. s. p.; dovolatelia takto evidentne namietajú prejudicialitu.

Podľa § 135 ods. 1 O.s.p. súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (§ 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol

spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobných predpisov, a kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti a o zápise základného imania; súd však nie je viazaný rozhodnutím v blokovanom konaní.

Podľa § 135 ods. 2 O.s.p. inak otázky, o ktorých patrí rozhodnúť inému orgánu, môže súd posúdiť sám. Ak však bolo o takejto otázke vydané príslušným orgánom rozhodnutie, súd z neho vychádza.

Podstatu prejudiciality treba chápať ako kauzálny vzťah medzi dvomi subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy právoplatným rozhodnutím o veci sa vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor: od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 62 a nasl.). Jej vznik predpokladá, že určitý právny vzťah sa stal predmetom procesu, pričom právny vzťah, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté, musí súd pri rozhodovaní o inej veci (právnom vzťahu) posudzovať len tak, ako sa stalo v právoplatnom rozhodnutí.

Prejudiciálna (predbežná alebo aj predurčujúca) otázka je potom taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, *ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania* a má pre terajšie konanie určujúci význam. Treba pripomenúť, že prejudiciálna otázka sa aj v minulosti chápala ako taká právna skutočnosť (právo, právny vzťah), ktorej existencia či neexistencia by mala vplyv na rozhodnutie o veci prejednávanej súdom a ktorá sama môže byť predmetom konania na súde, resp. predmetom rozhodnutia v inom konaní (porovnaj Jindřich Hrdlička, Předurčující otázky v řízení před státním notářstvem, Acta Universitatis Carolinae, Iuridica 3/1967, str.243).

Ani podľa dovolacieho súdu pre túto právnu vec (rozhodnutie) nemal rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. októbra 2003, sp. zn. 14Co 218/2004 (prijatý vo veci vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11C 1436/99) účinky záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke. V tomto konaní vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 18C 3/2008 sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhali uloženia povinnosti žalovaným 1/ a 2/

zdržať sa a upustiť od výkonu záložného práva na nehnuteľnostiach v spoluvlastníctve žalobcov 1/ a 2/ vedených na LV č. X, kat. úz. B., vzniknutého na základe záložnej zmluvy č. 78-785131-7 z 2. septembra 1992, registrovanej Štátnym notárstvom v Michalovciach 3. septembra 1992 pod č. R III 1163/92, a to vo forme dobrovoľnej dražby v zmysle zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách /predmet konania/. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. októbra 2003, sp. zn. 14Co 218/2004 (prijatý vo veci vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11C 1436/99) sa týkal povinnosti terajších žalobcov 1/ a 2/ (vtedy v postavení žalovaných) zaplatiť vtedajšiemu žalobcovi (právnemu predchodcovi terajšieho žalovaného 1/) 614.634,70 Sk s 19 % úrokom z omeškania od 17. marca 1996 do zaplataenia, keďže pôvodný návrh bol zmenený; tento rozsudok týkajúci sa požadovaného peňažného plnenia nemá povahu vyriešenia otázky, na ktorej je závislé rozhodnutie v tejto právnej veci. Žalobcovia prehliadajú, že v predošlom konaní došlo k zmene návrhu a rozhodovalo sa o inom než pôvodnom návrhu. V tomto smere postačí upozorniť na podstatné časti z odôvodnenia odvolacieho súdu v uznesení zo 27. októbra 2008 sp. zn. 1Co 287/2008, ktoré sa práve týmto okolnostiam dôsledne venovalo [uvádza sa tam, že pôvodným návrhom podaným na súd 2. septembra 1999 sa pôvodný záložný veriteľ P. voči terajším žalobcom ako záložcom domáhal, aby im bola uložená povinnosť strpieť predaj predmetu záložného práva z uvedenej záložnej zmluvy; podaním z 2. mája 2001 (doručeným súdu zrejme na pojednávaní 18. mája 2001) a aj do zápisnice súdu na pojednávaní 18. mája 2001 právny nástupca žalobcu (postupník K.) zmenil pôvodnú žalobu tak, že žiadal, aby „žalovaní v 1. a 2. rade boli zaviazaní zaplatiť žalobcovi 614.634,70 Sk s 19 % úrokom z omeškania od 17. marca 1996 do zaplataenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého, avšak žalobca je oprávnený domáhať sa uspokojenia voči žalovaným v 1. a 2. rade len z výt'azku predaja založenej nehnuteľnosti s prísl. zapísanej na LV č. X ako dom súp. č. X, postavený na parcele č. X vo výmere X m² kat. úz. B.“; takúto zmenu návrhu prvostupňový súd pripustil vyhláseným uznesením na pojednávaní 30. novembra 2001, takže v ďalšom konaní už prvostupňový súd aj odvolací súd rozhodovali o tomto zmenenom návrhu (i keď v záhlaví rozsudku bola vec označená podľa pôvodného návrhu)].

Výsledok /konečné rozhodnutie/ prijatý vo veci vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11C 1436/99 nemal účinky záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke pre terajšie rozhodovanie, lebo vyriešená otázka (rozhodnutím o predmete konania, ktorým bolo požadované *peňažné plnenie*) nebola v tomto konaní predurčujúcou.

Z podaných dôvodov vyplýva, že žalobcovia 1/ a 2/ neopodstatnene v dovolaní namietali vecnú nesprávnosť rozsudku odvolacieho súdu, tvrdiac, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil v otázkach, ktoré boli vyššie rozobraté.

Dovolací súd považuje za potrebné uviesť ešte niekoľko poznámok.

Vznik záložného práva na základe zmluvy ako typického zabezpečovacieho inštitútu zaviedla v našich pomeroch s účinnosťou od 1. januára 1992 právna úprava Obchodného zákonníka – zák. č. 513/1991 Zb. a novela Občianskeho zákonníka (zákonom č. 509/1991 Zb.). Zákon č. 174/1950 Zb. o dražbách mimo exekúcie sa nevzťahoval na nehnuteľné veci a pre legislatívne nedostatky, resp. nepripravenosť ako v Českej republike, tak aj v Slovenskej republike zákon upravujúci aj dražby nehnuteľnosti sa podstatne oneskoril [ide o zákon o verejných dražbách č. 26/2000 Sb. (s účinnosťou od 1. mája 2000) a o zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (s účinnosťou od 1. januára 2003)].

Podľa § 299 ods. 2 Obchodného zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 2002 záložný veriteľ môže pri výkone svojho záložného práva *predať na verejnej dražbe* založenú nehnuteľnosť alebo iný záloh, ktorý má u seba alebo s ktorým je oprávnený nakladať, ak na tento zamýšľaný výkon záložného práva včas upozorní záložcu a dlžníka; ak to určuje zmluva, môže záložný veriteľ *predať zálohu aj iným vhodným spôsobom*. V porovnaní s Občianskym zákonníkom Obchodný zákonník tu pripúšťal výkon záložného práva – predaj na verejnej dražbe a priamy predaj zálohu veriteľom. V tejto právnej veci išlo o prípad, keď oprávnenie záložného veriteľa predať vec na verejnej dražbe vyplývalo z citovanej zákonnej úpravy záložného práva, keďže u zmluvne zriadeného záložného práva – založenej nehnuteľnosti sa dohodlo, že uspokojenie záložného veriteľa pri výkone záložného práva sa riadi ustanovením § 299 ods. 2 Obchodného zákonníka. Zákonom č. 526/2002 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákonodarca § 299 Obchodného zákonníka s účinnosťou od 1. januára 2003 vypustil (porovnaj čl. III bod 3, čl. VI tohto zákona). Dôvodová správa k tomu uvádza: „V súlade s celkovou koncepciou reformy záložného práva sa z Obchodného zákonníka vypúšťajú ustanovenia upravujúce problematiku záložného práva. Po prijatí navrhovaných

zmien, sa na zabezpečenie záväzku záložným právom, použijú jednotne ustanovenia Občianskeho zákonníka“. V tejto spojitosti treba poukázať na intertemporálne ustanovenie § 879e ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2003; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 2003 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov, ak nie je ustanovené inak.

V nadväznosti na uvedené ustanovenie upravujúce *nepravú* spätnú účinnosť treba zdôrazniť, že už spomenutý zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách sa vzťahuje aj na riešený prípad. Pre iný režim právnej aplikácie chýba racionálne odôvodnenie a do právneho poriadku by sa vnášala nerovnosť, ktorá odporuje zásadám právneho štátu (k princípu rovnosti porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky z 8. marca 2005 sp. zn. Pl. ÚS 47/04).

Rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) správny. Nakoľko nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté vadou obsiahnutou v ustanovení § 237 O.s.p. alebo inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov ako nedôvodné podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p. V dovolacom konaní procesne úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcom, ktorí úspech nemali. Dovolací súd žalovaným však nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, keďže nepodali návrh na uloženie tejto povinnosti žalobcom.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. apríla 2012

JUDr. Milan D e á k, v. r.
predseda senátu

Za správnost' :
Hrčková Marta